

Ensaio visionario

Do lado dos humanos

ROMÁN RAÑA

A última entrega de Chus Pato, *Secesión*, pode suscitar o sempiterno problema da adscripción. Temos diante nosa un texto poliédrico, esencialmente fragmentario, que expulsa do seu centro a linealidade argumentativa e que se vai adentrando no terreo do ensaio, sen concesións. Un ensaio visionario, refuxio da tormenta interior da artista, que medita sobre a propia esencia da escrita e sobre o papel do creador no mundo, neste caso dunha terra e dun tempo ben concretos. A súa reflexión vai amplándose e abranxe o oficio de escribir, mais tamén a dimensión do poema. Ulteriormente xorde a indagación no pasado e aparecen fulgores, gotas de poesía que rompen o discurso narrativo. E todo isto en 130 densas páxinas. Mais, vaíamos por partes.

A primeira sección do libro divídese en tres apartados. O primeiro, "On-

cantan", alberga os episodios que máis claramente poderíamos ancadrar no territorio da narración. Atopamos magníficas descrições dos ámbitos

desolados da posguerra cunha prosa que, sen dúbida, remite ao Ferrín existencialista d'*O crepúsculo e as formigas*: a dureza dos contornos, os

perímetros da desolación. Aparecen personaxes cargadas de racionais e dúas visitas exóticas: unha, á África do norte, Tánxer, retratada desde os asombrados ollos occidentais; outra, a un campo de exterminio nazi, que acaba sobrecolloendo e magoando ante a forza do horror incomprendible. A segunda parte, "O rostro e as montañas", vai disgregando a materia narrativa. Non hai un fío argumental, ofrécesenos escenas, razoamentos adheridos ás vivencias que se nos describen desde a

dor e desde a morte, sen esquecer recorrencias verbais que van adquirindo identidade, como Pentésilea e Aquiles, como unha ecuación das orfandades do home. Na terceira, "Espectros", seguimos descubriendo aspectos dunha voz narrativa plural e disgregada, mesmo disgregadora, que enlaza cos acontecementos previos.

A segunda sección do volume comeza con "Mentres escribo". Agora o ton é absolutamente ensaístico, ao comezo a modo de diario para, en "Disciplínadevos, pensamentos" e "Ruínas", inscribirse nunha doutrina de desolación e de misterio. O desespero da poeta dirixese ao supremo esforzo de aclarar o enigma de escribir, do que é a escrita para o mundo, do que é o poema para o cosmos. Como un átomo arrepenido de ser só unha partícula nunha inmensidade que se descoñece. Como diría a autora: "O poema, a memoria, son o esquezo desa voz (unha carne que se fai escritura), pero tamén a posibilidade senlleira de lembrala. Entón unha permanece na desesperación e así queda do lado dos humanos". Pato, *Chus, Secesión*, Ed. Galaxia, Vigo, 2009, PVP 12€

